

## **Uluslararası İlişkiler Uzmanı Dr. Özdemir AKBAL ile Söyleşi**

**1-) 1990'lı yıllarda kurulan ve günümüzde etkisi giderek artan Türk Devletleri Teşkilatı'nın önümüzdeki süreçte uluslararası konjonktürdeki etkisinin ve yerinin nasıl olmasını bekliyorsunuz?**

Soruya Atatürk'ün SSCB'nin dağılacağı öngörüsü ile "o günü beklemek" ne demek ifadesine atıfta bulunarak başlamak gerekiyor. Bu konuya biraz eleştirel yaklaşmak istiyorum... Zira Türkiye Cumhuriyeti Devleti tüm uluslararası temaslarımda da tanık olduğum üzere dikkatle izlenen önemli bir devlet. Bu satırları şu an Segedin-Budapeşte tren seyahatimde kaleme alıyorum. Dün görüştüğüm bir Sırp akademisyen "Biz sizin kadar önemli ve büyük bir güç değiliz" şeklinde bir ifade kullandı. Bu noktada Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Türk Devletleri Teşkilatını daha fonksiyonel olarak tanımlaması gerektiğini belirtmek isterim. Türkiye sadece Suriye yahut terörle mücadele konusunda etkin bir aktör olmamalıdır. Türkiye öncelikle Türk Devletleri Teşkilatı denildiğinde yalnızca Türkistan bölgesindeki Türkleri mi yoksa dünya genelindeki Türkleri mi kastettiği konusunu açıklığa kavuşturmalıdır. Bu noktada sadece Türkistan veyahut Orta Asya ifadesini kullanmaktan imtina ederim. Çünkü bu son derece Batılı ve Türk kimliğinden uzak bir ifadedir. Türkiye, Orta Asya bölgesindeki Türk devletleri ile kurulan çeşitli seviyelerdeki ilişkiler ile yetinmemelidir. Örneğin Balkanlarda yaşayan bir Türkün Türkiye Cumhuriyeti'ne dönük beklentileri nasıl karşılanacaktır? Türkiye söz konusu bölgedeki sosyo-politik etki alanını nasıl koruyacağını ve geliştireceğini de planlamalıdır. Bu süreçte atılacak doğru adımlar 21. yüzyılın bir Türk yüzyılı olmasını sağlayacaktır.

**2-) Türk Devletlerinin yıllardan beri süregelen Turan ideolojisi hakkında ne düşünüyorsunuz? Tek bir sancak altında toplanmış Türklerin küresel dünyaya etkisi ne olur?**

Turan denilince akla büyük düşünür ve Türk sosyolojisinin önemli isimlerinden Ziya Gökalp'in gelmemesi mümkün değil. Gökalp " Vatan ne Türkiye'dir Türklere ne Türkistan, vatan büyük ve müebbet bir ülkedir; Turan." der. Bu ifade bir coğrafi tanım olmanın ötesinde fikri, iktisadi, politik ve sosyolojik bir yapıya karşılık gelmektedir ki orası Türk ülkesidir. Ancak Turan kavramı özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrasında önemli bir politik etkiye sahip olan ABD temelli politoloji yaklaşımı çerçevesinde ırkçılık ifadesi ile eşitlenmeye çalışılmıştır. Ulu önder Atatürk'ün de ifade ettiği gibi doğal ve içselleştirilmiş bir Türk milliyetçiliği ihtiyacımız olan tek şeydir ve çalışkanlıkla birleştirilmesi halinde Türklerin dünya çapında bir etki uyandırmasını sağlayacaktır. Ancak bunun için Ziya Gökalp'in Türkcülüğün esaslarında belirtmiş olduğu Anadoluculuk, Oğuzculuk ve Turancılık aşamalarını tamamlamalıyız. Daha Anadoluculuk ve Oğuzculuk aşamalarında "Ne Mutlu Türküm Diyene" ifadesini demagojik temellerle tartışmaya açmak bu hususta kendi adımıza yaratacağımız en büyük zafiyetimizdir. Bundan kesinlikle ve ivedilikle imtina edilmelidir. Bu aşamadan sonra Türkiye'nin üretim ekonomisine dayalı olarak gerçekleştireceği atılımlar siyasi etki alanını genişletmesine ve Turan sancağını tüm dünyada sallandırmasına vesile olacaktır.

**3-) Rusya Federasyonu ve Kafkaslardaki Türk Devletleri arasındaki ilişkiyi nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu ilişkilerin Türk Devletlerine etkileri nelerdir?**

Bu soruya da "Ne Amerika ne Rusya ne Çin; her şey Türk tarafından Türk'e göre Türk için" ifadesiyle başlamak istiyorum. Son dönemde Amerikan karşıtlığı Rus yahut Çin yandaşlığına, Rus veya Çin karşıtlığı da Amerikan yandaşlığına dönüşüyor. Uzun yıllardır Türkiye'nin yapısal realist yaklaşım çerçevesinde güç uygulama kabiliyetine dayanan bir denge siyaseti izlemesi gerektiği görüşünü savunurum. Daha açık bir ifadeyle Türkiye

Cumhuriyeti'nin çıkarları, ilişki kurulacak veya iş birliği geliştirilecek devletlerin yanı sıra bu ilişki ve iş birliğinin seviyesini belirler. Bu noktada sadece Kafkasya değil tüm Türk dünyası tarafından Çin yahut Rus etkisinin önüne bir set çekilebilmesi için kültürel, ekonomik ve sosyolojik projelerin hayata geçirilmesi gerekmektedir. Örnek olarak Latin alfabesinin kullanılması ve yaygınlaştırılmasının yanı sıra karşılıklı kültürel ziyaretler ve eğitim faaliyetleri verilebilir. Türk kültürünün yayılması Türkiye Cumhuriyeti'nin anılan bölgedeki etkisini artıracaktır. Bu durumda Rus politikasının akamete uğraması kaçınılmazdır.

**4-) Rusya-Ukrayna arasındaki savaşta Türkiye Cumhuriyeti'nin rolü hakkında ne düşünüyorsunuz? Türkiye'nin izlediği stratejiyi doğru buluyor musunuz?**

Rusya ile Ukrayna arasında bir savaş yok. Söz konusu olan Rusya Federasyonu'nun Ukrayna topraklarına yönelik işgal girişimi. Türkiye diğer yanıtlarda da belirttiğim üzere başarılı bir denge politikası yürütmektedir. Özellikle tahıl koridoru meselesi önemli bir diplomatik başarı ve denge unsuru olarak öne çıkmaktadır. Rusya'nın işgal girişimi Avrupa kıtası açısından değerlendirildiğinde İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra kıtada görülen en geniş çaplı çatışmadır. Almanya başta olmak üzere birçok Avrupa devletinin Rusya Federasyonu'na enerji kaynakları bakımından bağımlılığı ve ABD ile olan iş birlikleri söz konusu devletlerin hareket alanını kısıtlarken Türkiye Cumhuriyeti'nin yürüttüğü denge politikası önem kazanmaya devam ediyor. Sonuç olarak Türkiye'nin Rusya-Ukrayna çatışmasına yönelik izlediği siyaset etki alanını genişletmesinde önemli rol oynamaktadır.